

05.11.2014/5-1

SOMA'DA MEYDANA GELEN İŞ KAZASI SONUCUNDA HAYATINI KAYBEDEN İŞÇİLERİN HAK SAHİPLERİNE AYLIK/GELİR BAĞLANMA USULÜNE YÖNELİK 2014/29 SAYILI GENELGE YAYIMLANDI

ÖZET

10/9/2014 tarihli ve 6552 sayılı İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması ile Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun 11/9/2014 tarihli ve 29116 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiş olup söz konusu Kanun ile Soma'da meydana gelen iş kazası nedeniyle hayatını kaybeden işçilerin hak sahiplerine bazı haklar tanınmıştır.

Mevcut hükümler altında iş kazası sonucunda hayatını kaybeden sigortalıların hak sahiplerine ölüm geliri bağlanmakta olup aynı zamanda en az 1800 gün prim bildirmiş veya en az 5 yıl sigortalı olup 900 gün prim ödenmiş olma şartıyla ölüm aylığına da hak kazanılmaktadır. Bu durumda ölüm aylığı ve ölüm geliri kıyaslanmakta ve yüksek olanın tamamı düşük olanın ise yarısı bağlanmaktadır. 6552 sayılı Kanun ile Soma'da meydana gelen iş kazası nedeniyle hayatını kaybeden işçilerin hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanırken sigortalılık süresi ve prim şartları aranmayacaktır.

1. ÖLÜM AYLIĞI BAĞLANMASI İÇİN SİGORTALIYA İLİŞKİN KANUNDA ÖNGÖRÜLEN KOŞULLARIN ARANMAMASI

6552 sayılı Kanunla 5510 sayılı Kanuna eklenen geçici 59 uncu maddede bahse konu 5510 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde; ölen sigortalıdan dolayı hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanabilmesi için sigortalının en az 1800 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş veya Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar için, her türlü borçlanma süreleri hariç en az 5 yıldan beri sigortalı bulunup, toplam 900 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olması şartları belirtilmekte olup, geçici 59 uncu maddeyle yapılan düzenlemeyle Soma'da meydana gelen maden kazasında ölen sigortalıların 1800 gün veya 5 yıldan beri sigortalı olup en az 900 prim gün sayısı bulunmaması halinde bile hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanacağı öngörülmüş ve bu madde, maden kazasının meydana geldiği 13/5/2014 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu madde ile getirilen diğer düzenleme Soma maden kazasında ölenlerin Kuruma olan her türlü borçlarının terkin edilmesidir. Ölüm aylığı bağlama işlemlerinde dikkate alınması gereken Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalılığından kaynaklanan prim borçlarından dolayı hizmet birleştirmesi yapılamayan veya aylık bağlanamayan sigortalıların genel sağlık sigortası primi dahil kendi sigortalılığı nedeniyle prim ve prime ilişkin her türlü borcu

05.11.2014/5-2

terkin edilecek ve 32 nci maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinde tamamlanması öngörülen prim gün sayılarının eksik kısmına ait primler Maliye Bakanlığınca Kuruma aktarılacaktır.

Buna göre, 13/5/2014 tarihinde Soma'da maden kazasında ölen sigortalıların hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanmasında sigortalının 1800 gün veya 5 yıldan beri sigortalı olup 900 gün prim koşulunu yerine getirip getirmediğine ve prim borcu olup olmadığına bakılmaksızın aylık bağlama işlemleri gerçekleştirilecektir.

Örnek 1: Soma maden kazasında vefat eden sigortalının 200 gün 4/1-(a) kapsamında hizmeti bulunmaktadır. Hak sahibi eşi ölüm gelir ve aylığı talebinde bulunmuştur. Bu durumda sigortalının hak sahibi eşine hem ölüm geliri hem de ölüm aylığı 5510 sayılı Kanunun 54 üncü madde hükmü (yüksek olanı tamdan, az olanı yarımdan) dikkate alınarak bağlanacaktır. Ölüm aylığı bağlanması için aranan 900 prim gün sayısı koşulundan 200 günü yerine geldiğinden, ölüm aylığı bağlama işlemi mevcut hizmet süresi üzerinden yapılacak, eksik olan 700 günün prim karşılığı Maliye Bakanlığından ayrıca istenecektir.

Örnek 2: Maden kazasında ölen sigortalının 700 gün 4/1-(b), 800 gün de 4/1-(a) kapsamında hizmeti bulunmaktadır. Sigortalının 4/1-(b) kapsamında geçen 700 günlük hizmeti karşılığında Kuruma prim borcu bulunmaktadır. Bu durumda sigortalının Kuruma olan prim borcu terkin edilecek ve 700 günlük hizmet 800 günlük hizmetle birleştirilerek 1500 gün üzerinden ölen sigortalının hak sahiplerine 4/1-(a) kapsamında ölüm aylığı bağlanacaktır. Sigortalının hak sahiplerine 5 yıllık sigortalılık süresi ve 900 gün koşulundan aylık bağlandığından Maliye Bakanlığından istenecek eksik prim karşılığı bulunmamaktadır.

2. ANA VE BABAYA ÖLÜM GELİR/AYLIĞI BAĞLANMASI

2008/Ekim ayından sonra ölen sigortalıdan dolayı ana ve babaya **ölüm aylığı** bağlanmasına ilişkin koşullar 5510 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde belirtilmiş olup, söz konusu bent; "Hak sahibi eş ve çocuklardan artan hisse bulunması halinde her türlü kazanç ve irattan elde etmiş olduğu gelirinin asgari ücretin net tutarından daha az olması ve diğer çocuklarından hak kazanılan gelir ve aylıklar hariç olmak üzere gelir ve/veya aylık bağlanmamış olması şartıyla ana ve babaya toplam % 25'i oranında; ana ve babanın 65 yaşın üstünde olması halinde ise artan hisseye bakılmaksızın yukarıdaki şartlarla toplam % 25'i, oranında aylık bağlanır." Hükmünü amirdir.

Hak sahibi ana ve babalara **ölüm geliri** bağlanmasında aranan koşullar ise 5510 sayılı Kanunun 20 nci maddesiyle 34 üncü maddeye atıfta bulunmak suretiyle belirlenmiştir.

6552 sayılı Kanunla 5510 sayılı Kanuna eklenen geçici 59 uncu maddede, Soma maden kazasında ölen sigortalıların ana ve babasına ölüm gelir/aylığı bağlanmasında ana ve babalar için 34 üncü maddede belirtilen hak kazanma koşullarından " **her türlü kazanç ve irattan elde etmiş olduğu gelirinin asgari ücretin net tutarından daha az olması ve diğer çocuklarından hak kazanılan gelir ve aylıklar hariç olmak üzere gelir ve/veya aylık bağlanmamış olması** şartlarının aranmayacağı öngörülmüştür.

05.11.2014/5-3

Buna göre, anılan sigortalıların ana ve babalarına ölüm gelir/aylığı bağlanırken ana ve babanın 65 yaşın altında olması halinde artan hisse olup olmadığına bakılacaktır. Bunun dışında;

- Ana ve babanın 65 yaşın üstünde olması halinde ise artan hisse,
- Her türlü kazanç ve irattan elde etmiş olduğu gelirinin asgari ücretin net tutarından daha az olması,
- Diğer çocuklarından hak kazanılan gelir ve aylıklar hariç olmak üzere gelir ve/veya aylık bağlanmamış olması,

şartları aranmayacaktır.

Örnek 1: Soma maden kazasında ölen sigortalı bekar olup, 400 gün 4/1-(a) kapsamında hizmeti bulunmaktadır. Sigortalının hak sahibi konumunda olan ana ve babası 65 yaşın altındadır. Baba kendi sigortalılığından dolayı 1/3/2009 tarihi itibarıyla 4/1-(a) kapsamında 1200 TL yaşlılık aylığı almaktadır. Annenin herhangi bir geliri bulunmamaktadır. Bu durumda; ana ve babaya artan hisse koşulunun yerine gelmesi ve diğer koşulların aranmaması nedeniyle hem ölüm geliri hem de ölüm aylığına hak kazanmıştır. Ölüm aylığı bağlanmasında ölen sigortalıya ilişkin koşulların aranmaması nedeniyle mevcut 400 gün hizmet karşılığında ölüm aylığı bağlama işlemleri sonuçlandırılacak ve eksik prim süreleri Maliye Bakanlığında istenecektir. Anneye ölüm gelir ve aylığı bağlanarak yüksek olanı tamdan diğeri yarımından ödenecektir. Babaya ise kendi yaşlılık aylığının yanı sıra hak kazandığı ölüm aylığı ve ölüm geliri miktarları 5510 sayılı Kanununun 54 üncü maddesine göre mukayese edilerek, en yüksek ödemeye imkan veren iki dosya üzerinden ödemeler gerçekleştirilecektir.

Örnek 2: Sigortalı Soma maden kazasında vefat etmiş olup geride hak sahibi olarak bir eş iki çocuk ve 65 yaşından küçük anne bulunmaktadır. Sigortalının eşi ve çocuklarına ölüm geliri ve aylığı bağlanarak yüksek olanı tamdan, az olanı yarımından ödenecektir. Anneye, 65 yaşından küçük olduğundan ve eş ile çocuklardan dolayı artan hisse bulunmadığından ölüm geliri ve aylığı bağlanmayacaktır. Annenin yaşının 65'in üstünde olması halinde ölüm geliri ve aylığı da bağlanabilecektir.

Soma'da maden kazasında ölen birden fazla çocuğundan dolayı ölüm gelir/aylığına hak kazanan veya aynı zamanda kendi sigortalılıklarından dolayı gelir ve aylığı bulunan hak sahiplerine, hak kazanılan gelir ve aylıkların ödenmesinde 5510 sayılı 54 ve geçici 7 nci maddenin beşinci fıkrası hükmü uygulanacaktır.

05.11.2014/5-4

Örnek 3: Soma'da maden kazasında eşi vefat eden hak sahibi kadın eş aynı zamanda kendi sigortalılığı nedeniyle yaşlılık aylığı almaktadır.

Aylık bağlanan kanun	5510	5510	5510
Aylık türü	Yaşlılık aylığı	Ölüm aylığı (eşinden)	Ölüm geliri (eşinden)
Aylık başlangıç tarihi	1/2/2012	1/6/2014	1/6/2014
Aylık miktarı	850 TL (Tam)	872 TL (Tam)	393,59 TL (Kapsamdan çıkar)

Değerlendirme:

Bu durumda, kadın eşin gerek kendi sigortalılığından gerekse eşinden hak kazandığı bütün gelir ve aylıklar mukayese yapılarak en yüksek ödemeye imkan veren iki dosyadan ödeme yapılır ve bir dosya kapsamdan çıkarılır.

Mukayeseler:

Yaşlılık aylığı 850 Tam
Ölüm aylığı (eşinden) 872 Tam
850+872=1722 TL ödenir.

Yaşlılık aylığı 850 Tam
Ölüm geliri (eşinden) 393,59 Yarım 196,80
850 + 196,80 =1046,80 TL

Ölüm aylığı (eşinden) 872 Tam
Ölüm geliri (eşinden) 393,59 Yarım 196,80
872+196,80= 1068,80 TL

Mukayeseler sonucu en yüksek ödemeye imkan veren dosyaların; eşin kendi yaşlılık aylığı ile eşinden hak kazandığı ölüm aylığı olduğu görüldüğünden bu iki dosyadan ödemeler yapılır ve eşinden hak kazandığı ölüm geliri yeni bir durum değişikliğine kadar kapsamdan çıkarılır.

05.11.2014/5-5

Örnek 4: Soma'da maden kazasında iki oğlu vefat eden hak sahibi baba, ölen çocuklarından hem ölüm gelirine hem de ölüm aylığına hak kazanmıştır.

Aylık bağlanan kanun	5510	5510	5510	5510
Aylık türü	Ölüm aylığı (1. çocuk)	Ölüm geliri (1. çocuk)	Ölüm aylığı (2. çocuk)	Ölüm geliri (2. çocuk)
Aylık başlangıç tarihi	1/6/2014	1/6/2014	1/6/2014	1/6/2014
Aylık miktarı	401,26 TL (Kapsamdan çıkar)	510 TL (Tam)	401,26 TL (Kapsamdan çıkar)	470 TL (Yarım) 235 TL

Değerlendirme:

Mukayeselerde 54 üncü maddedeki sıralamadan hareket edilerek gelir ve aylıklar karşılaştırılır ve en yüksek ödemeye imkan veren iki dosya tespit edilir ve diğer iki dosya kapsamdan çıkarılır.

Mukayeseler:

Ölüm aylığı (1. çocuk) 401,26 Yarım 200,63
Ölüm aylığı (2. çocuk) 401,26 Tam
200,63+401,26 = 601,89 TL

Ölüm geliri (1. çocuk) 510 Tam
Ölüm geliri (2. çocuk) 470 Yarım 235
510 + 235 = 745 TL ödenir.

Ölüm geliri (1. çocuk) 510 Tam
Ölüm aylığı (1. çocuk) 401,26 Yarım 200,63
510 + 200,63 = 710,63 TL

Ölüm geliri (2. çocuk) 470 Tam
Ölüm aylığı (2. çocuk) 401,26 Yarım 200,63
470 + 200,63 = 670,63 TL

Ölüm geliri (1. çocuk) 510 Tam
Ölüm aylığı (2. Çocuk) 401,26 Yarım 200,63
510 + 200,63 = 710,63 TL

Ölüm geliri (2. çocuk) 470 Tam
Ölüm aylığı (1. çocuk) 401,26 Yarım 200,63
470 + 200,63 = 670,63 TL

Bu durumda, hak sahibi babaya birinci ve ikinci çocuğundan bağlanan ölüm geliri ödenir. Çocuklarından hak kazandığı ölüm aylıkları ikinci bir durum değişikliğine kadar kapsamdan çıkar.

Saygılarımızla...

